

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: «Транспортно – експедиторське обслуговування
зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону»

Виконавець:

студентка факультету міжнародної економіки

Павлова Альона Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Короленко Наталія Валеріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Актуальність розробки нових підходів щодо вдосконалення системи транспортно-експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств обумовлена економічною доцільністю розширення експорту транспортних послуг та розвитку зовнішньої торгівлі в цілому. Для України залишається проблемою формування ефективного транспортного експедиторства, а для Одеського регіону це є одним з пріоритетних завдань розвитку. Одеський регіон має значний потенціал в транспортній галузі через наявність усіх видів транспорту для зовнішніх перевезень: авіатransпорт, автомобільний, морський, річковий, залізничний. Проте, через недостатність фінансування, наукових розробок, аналізів, досліджень логістична сфера регіону розвивається дуже повільно і область втрачає інвестиційну привабливість, а, отже, і фінансові можливості. Надзвичайно актуальним для Одеського регіону є розробка нових підходів, винайдення рішень для підвищення ефективності транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

Метою дослідження є удосконалення розвитку сфери транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону.

Завдання дослідження:

- визначити сутність транспортно-експедиторського обслуговування зовнішньоторговельної діяльності регіону;
- обґрунтувати фактори вибору транспорту щодо транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності регіону;
- дослідити міжнародний досвід розвитку транспортно-експедиторського обслуговування як засіб розвитку транспортно – логістичної інфраструктури зовнішньоекономічної діяльності регіону;
- проаналізувати стан транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону на прикладі одеських портів;
- провести діагностику проблем транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону;
- проаналізувати тенденції розвитку транспортно – експедиторського ринку зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону;
- запропонувати пріоритетні напрями розвитку транспортно-експедиторського ринку зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону;
- дослідити стратегію створення логістичних центрів як напрямку розвитку Одеського регіону у сфері транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності;
- спрогнозувати тенденції розвитку транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону після впровадження запропонованих заходів.

Об’єктом дослідження є транспортно-експедиторська діяльність зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні підходи до формування розробки удосконалення транспортно-експедиторська діяльності зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону.

Методи дослідження. У процесі роботи використовувались методи аналізу і синтезу; емпіричні методи – для організації збирання первинної інформації про ринок транспортно-експедиторська діяльність зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону; економіко-статистичні методи – для обробки результатів дослідження транспортно-експедиторської діяльності зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону; метод переходу від абстрактного до конкретного – для розробки та обґрунтування конкретних пропозицій щодо удосконалення транспортно-експедиторської діяльності зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону; моделювання – при визначенні прогностичних тенденцій розвитку транспортно-експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського. Обробку даних і розрахунки проведено за допомогою табличного процесора Office Excel 2010.

Інформаційною основою виступають наукові публікації та монографічні видання українських та зарубіжних вчених, нормативно – законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій, матеріали наукових досліджень, аналітичні матеріали Української державної служби статистики.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (90 найменувань) та 1-ого додатка. Загальний обсяг роботи становить 127 сторінок. Основний зміст викладено на 108 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 13 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опублікована стаття: Павлова А.С. «Аналіз сучасного стану транспортної інфраструктури Одеського регіону//«МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ» - 2017- №7 том 1- С.68-73. Деякі результати дослідження були висловлені у доповіді «Проблеми розвитку транспортно – експедиторського ринку України» на Всеукраїнській науково – практичній конференції молодих вчених «Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки» 23 березня 2018 року.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності регіону**» розглянуто сутність поняття транспортно – експедиторського обслуговування, обґрунтовані фактори

вибору транспорту щодо транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності регіону, розглянуто міжнародний досвід розвитку транспортно – експедиторського обслуговування як засіб розвитку логістичної інфраструктури.

У другому розділі *«Аналіз сучасного стану транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону»* проаналізовано транспортно – експедиторське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності регіону на прикладі одеських портів, проведена діагностика проблем транспортно – економічного обслуговування, проаналізовані тенденції розвитку транспортно – експедиторського ринку зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону.

У третьому розділі *«Удосконалення розвитку транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону»* запропоновані пріоритетні напрями розвитку транспортно – експедиторського ринку зовнішньоекономічної діяльності регіону, розглянуто доцільність створення логістичних центрів та прогностичні тенденції розвитку транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону після впровадження запропонованих заходів..

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу широкого спектра теоретичних та аналітичних джерел щодо проблеми транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону та напрямків його покращення зроблено такі висновки:

1. Враховуючи наукові доробки вчених – економістів, що досліджують проблему транспортно – експедиторського обслуговування, можна визначити дану категорію як підприємницьку діяльність із надання транспортно-експедиторських послуг з організації та забезпечення перевезень експортних, імпорتنих, транзитних або інших вантажів;
2. Обґрунтовані фактори вибору транспорту щодо транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності регіону зазначають, що на кожен вантаж необхідно правильно підібрати вид транспорту, адже від цього залежить ефективність транспортно – експедиторського обслуговування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.
3. Досвід багатьох країн свідчить, що важливим засобом розвитку транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності є створення логістичних центрів. Структура економіки Одеського регіону та наявний потенціал говорять про доцільності формування морського логістичного центру, що обумовлено необхідністю змін в організації діяльності морегосподарського комплексу Одеського регіону з метою використання переваг для підвищення міжнародної конкурентоспроможності та покращення стану транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.

4. За результатами індексу Глобальної конкурентоспроможності 2017 – 2018 Всесвітнього економічного форуму за субіндексом «Інфраструктура» Україна опинилася на 78 місці зі 137 країн. Найгіршим показником є якість доріг – 130 місце з 137 можливих, проте залізнична інфраструктура займає 37 місце. За даними рейтингу Світового банку Logistics Performance Index 2018, Україна посіла 66 місце зі 160 країн за логістичною ефективністю, проте, як Україна, так і Одеський регіону продовжують втрачати досить великі обсяги транзиту через незадовільну інфраструктуру та логістику в цілому.

5. Транспортний комплекс Одещини представлений усіма видами транспорту – залізничним, автомобільним, трубопровідним, водним (морським та річковим) та авіаційним. Одеська область приваблива наявністю виходу до моря, а головна особливість Одеської залізниці – її приморське і прикордонне положення. Таким чином, у тандемі залізниця та морські порти утворюють потужний транзитний центр. Через нього забезпечуються зовнішні транспортно-економічні зв'язки з більш ніж 100 країнами світу. Окрім того, область розташована на перехресті 5 міжнародних коридорів та від недавнього часу включена до загальноєвропейської транспортної мережі TEN-T. Сучасний стан транспортно – експедиторського обслуговування в Одеському регіоні задовільний, проте ця відносно молода галузь має багато перспектив для подальшого розвитку. Багато перспектив мають порти Одеського регіону, адже вони акумулюють значні фінансові потоки та сприяють розвитку інфраструктури.

6. В роботі проаналізовано сучасний стан найбільших портів Одеського регіону – «Одеса» та «Южний». Вантажообіги портів у 2017 році знизилися, що пояснюється втратою транзиту та зменшенням привабливості портів для іноземних судів. Оба порти та прилегла територія потребують значного розвитку. Зважаючи на те, що порти є рухомою силою розвитку нашого регіону, занедбаний стан інфраструктури, жахливий стан дорожнього покриття, застарілі основні засоби – все ці проблеми потребують найшвидшого вирішення. Увагу привертає і той факт, що, не дивлячись на те, що порти є перспективною ланкою для розвитку в регіоні та державі – державного фінансування майже не відбувається. На сьогоднішній час йдуть роботи в портах по покращенню стану інфраструктури. В порту «Южний», наприклад, ведуться днопоглиблювальні роботи, а в порту «Одеса» планується будівництво ще одного перевалювального комплексу.

7. Проаналізувавши сучасний стан та наявні проблеми розвитку, у третьому розділі роботи були запропоновані пріоритетні напрямки розвитку транспортно – експедиторського обслуговування Одеського регіону. Пропонується покращити стан дорожнього покриття, виділити кошти на оновлення основних фондів усіх видів транспорту, зайнятися розбудовою транспортної інфраструктури навколо портів. Основним заходом, що пропонується, є створення логістичного центру на території порту у формі інтермодального хабу. Досвід зарубіжних країн, розглянутий у другому розділі, дозволяє зробити висновки, що цей крок має бути досить ефективним, тим паче порти мають усі передумови для успішного розвитку цього проекту.

8. Передбачається, що створення логістичного центру допоможе правильно організувати транспортні потоки експорту – імпорту і тим самим урегулювати

завантаженість залізничних та автомобільних доріг. Також такий крок безсумнівно підвищить інвестиційну привабливість, що призведе до залучення транзитних вантажів саме в Одеські порти. Таким чином, це спричинить покращення фінансового стану не лише портів, а й самої Одеської області шляхом відрахування коштів підприємств в регіональний бюджет.

9. За результатами розрахунків та кореляційно – регресійного аналізу втілення пріоритетних напрямків розвитку транспортно – експедиторського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності регіону призведе до збільшення обсягів вантажообігу портів та об'ємів капітальних інвестицій. Із отриманих результатів видно, що за умови дотримання вищезазначених дій за усіма розглянутими показниками, які досліджувалися, спостерігається тенденція до зростання з надійністю 97% ($R^2=0.97$). Запропоновані заходи визнані перспективними та мають перспективи подальшого впровадження на території Одеської області

АНОТАЦІЯ

Павлова А.С., «Транспортно – експедиторське обслуговування зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Міжнародні економічні відносини», Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є транспортно-експедиторська діяльність зовнішньоекономічної діяльності Одеського регіону.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти визначення транспортної інфраструктури та транспортно – експедиторського обслуговування, його особливості та складові, вплив на зовнішньоекономічну діяльність, досліджується зарубіжний стан його розвитку та світові тенденції.

Проаналізовано сучасний стан розвитку транспортної інфраструктури та транспортно – експедиторського обслуговування Одеського регіону на прикладі деяких Одеських портів. Виявлені основні проблеми, що перешкоджають активному розвитку галузі та тенденції, які мають позитивний та негативний вплив на зовнішньоекономічну діяльність регіону.

Запропоновано основні пріоритетні напрямки розвитку Одеського регіону в зазначеній сфері, зокрема, створення логістичного центру на базі морських портів. Обґрунтовані передбачувані результати впровадження зазначених заходів.

Ключові слова: транспортна інфраструктура, транспортно – експедиторське обслуговування, зовнішньоекономічна діяльність, інвестиції, вантажообіг, перевалка, логістичний центр, порт «Одеса», порт «Южний».

ANNOTATION

Pavlova A.S., «Transport and forwarding services of foreign economic activity of the Odessa region»

thesis for Master degree in specialty 292 «International economic relations» under the program «International economic relations»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. The object of study is the transport and forwarding activity of foreign economic activity of the Odessa region.

Diploma thesis deals with the theoretical aspects of definition of transport infrastructure and transport and forwarding services, its features and components, influence on foreign economic activity, the foreign state of its development and world tendencies are also examined in the paper.

There was carried out an analysis of the development of transport infrastructure and transport and forwarding services of the Odessa region on the example of some Odessa ports. The main problems that hinder the active development of the industry and trends that have a positive and negative impact on the foreign economic activity of the region are detected.

Thesis offers the main priority directions of the development of the Odessa region in this area, in particular, creation of a logistics hub on the basis of sea ports. The predicted results of implementation of these measures are substantiated.

Key words: transport infrastructure, transport and forwarding services, foreign economic activity, investments, cargo turnover, transshipment, logistics hub, port "Odessa", port "Yuzhny".